

КАФЕДРА БАЯНА ТА АКОРДЕОНА

Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти

Освітній ступінь «Магістр «
Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма «Музичне мистецтво»
Баян, Акордеон

Статус Обов'язкова

Форма контролю Залік / Іспит

Курс	1
Семестр	1,2

ECTS	3
Годин	90
Лекції	30
Семінари	30
Самостійна робота	30

Інформація про викладача

ПІБ	Заєць Віталій Миколайович кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри баяна і акордеона Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=6icz7zsAAAAJ
e-mail	zaetsa@ukr.net

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історична еволюція музичної інструментальної педагогіки, як відомо, включає три умовні етапи: емпіричний, методичний та сучасний – науково-практичний.

Отже, лекційний курс «Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти» за своїм методологічним наповненням, покликаний відображати сучасні потреби музичної педагогіки.

Принципова новизна такого підходу полягає в тенденції прискорення процесу формування самостійності творчого мислення талановитої молоді, шляхом опанування фахової понятійно-термінологічної системи, що розробляється у виконавському музикознавстві – в наукових розробках та узагальненнях з історії й теорії виконавського мистецтва.

Курс «Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти» займає особливе місце у вирішенні фахових завдань. Його вивчення допомагає досягти закономірності музично-виконавського розвитку на різних етапах навчання, що сприяє удосконаленню теоретичних знань та формуванню виконавських умінь і навичок студентів.

Мета курсу – формування педагогічної культури висококваліфікованого спеціаліста, викладача баяна (акордеона).

Відповідно до мети курсу «Методики» розв'язує наступні **завдання**:

- формування навичок раціонального використання прийомів навчання і виховання;
- опанування фаховим понятійно-термінологічним апаратом;
- розвиток інтересу до музичного мистецтва, виконавства на баяні та акордеоні;
- формування особистості, здатної до самостійної науково-творчої діяльності;
- вивчення теоретичних основ, необхідних для педагогічної діяльності майбутніх педагогів;
- розвиток навичок роботи з методичною літературою та начальними посібниками;
- виховання стійкої уваги та самоконтролю, свідомого ставлення до роботи.

Програма курсу враховує притаманну даній дисципліні систему міжпредметних зв'язків, що передбачає вивчення поряд із спеціалізованим та усіма музичними дисциплінами ще й філософських, музикознавчих, фізіологічних та інших закономірностей виконавства. Знання та навички, отримані після вивчення курсу, студенти закріплюють під час педагогічної практики під керівництвом викладача-консультанта.

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістр повинен **знати**:

- компоненти змісту освітнього процесу;
- засади професійності майстерності виконавства на баяні (акордеоні);
- особливості педагогічної діяльності на різних етапах навчання;
- сучасні досягнення в галузі баянно-акордеонного виконавства, педагогіки та музичної творчості;
- виконавський репертуар та спеціальну літературу;
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати творчі інтерпретаційні проблеми виконання.

Випускник кваліфікації «Магістр музичного мистецтва» повинен **вміти**:

- розуміти зміст, форму та особливості музичної освіти;
- логічно структурувати зміст навчального матеріалу;
- застосовувати різні методи навчання в процесі педагогічної діяльності;
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах;
- вивчати кращі традиції виконавських шкіл;
- комплексно застосовувати прийоми і методи навчання при вирішенні практичних завдань;
- організовувати самостійну роботу студентів.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Змістовний модуль 1.

Методика викладання виконавських дисциплін у музичному мистецтві

Тема №1. Зміст навчальної дисципліни. Методичні підходи до формування виконавської майстерності в музикознавчому контексті.

Тема №2. Психологічні аспекти виконавської діяльності та їх вплив на навчальний процес.

Семінар №1. Теоретичні основи розвитку виконавських навичок у студентів.

Тема №3. Методика роботи над музичною фактурою як засобом художньої виразності

Семінар №2. Методологічні засади виконавської техніки та її формування.

Тема №4. Динамічний фон у процесі виконавської інтерпретації: прийоми і методи в практичній діяльності.

Тема №5. Особливості виконавського мислення та методи його формування.

Семінар №3. Педагогічні підходи до розвитку музично-виконавського мислення.

Тема №6. Методика роботи над мелодією як ключовим чинником художнього виконання.

Тема №7. Принципи роботи над цілісним виконанням музичного твору.

Семинар №4. Методичні прийоми роботи над музичним твором.

Семинар №5. Підготовка навчального репертуару: принципи відбору та методи опрацювання.

Змістовний модуль 2.

Психофізіологічні основи виконавської майстерності. Формування професійного досвіду викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти

Тема №8. Методика розвитку координації виконавських рухів у музиканта.

Семинар №6. Формування та розвиток музичних здібностей у студентів.

Тема №9. Технічне вдосконалення виконавської майстерності: методологічні підходи.

Семинар №7. Індивідуальне планування навчальної та виконавської роботи.

Тема №10. Візуальний аспект сценічного виступу музиканта: специфіка баянно-акордеонного мистецтва.

Семинар №8. Використання інструктивного матеріалу у процесі викладання.

Тема №11. Емоційно-інтелектуальні процеси у виконавській діяльності музиканта.

Семинар №9. Роль і завдання викладача у формуванні виконавської майстерності.

Тема №12. Основи формування творчої самостійності. Зміцнення вмінь, навичок, знань, використання виконавських засобів музичної виразності в роботі над випускною програмою.

Семинар №10. Самостійна робота студентів у процесі педагогічної практики.

Семинар №11. Критерії та методика оцінювання виконавської діяльності.

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Попередній контроль – спрямований на виявлення знань, умінь і навичок.

Самоконтроль – самооцінка знань, умінь, навичок.

Поточний контроль – виконання практичних завдань. Це практична контрольна перевірка (синтезована – узагальнена перевірка знань, умінь, навичок; ймовірна – перевірка всієї системи знань, частини програми або в цілому).

Модульний контроль – включає до себе перевірку засвоєння матеріалу (змістовного модулю) згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань, проведення рубіжного атестування протягом семестру (форми контролю: академконцерти повторного та нового репертуару, технічний залік).

Підсумковий контроль – проводиться (як правило в кінці семестру) з метою оцінки результатів навчання та здійснюється у формі заліку або іспиту в обсязі навчального

матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом. Включає виконання практичного завдання.

Умови допуску до підсумкового контролю (іспит або залік в кінці семестру):

1. Виконання навчального плану.

2. Дотримання термінів та успішне виконання всіх запланованих завдань (програм), виступи на концертах чи академічних заходах (важливе підтвердження практичних навичок через участь у концертах, конкурсах або підготовку спеціальних програм).

3. Відсутність академічної заборгованості на момент складання підсумкового іспиту та дотримання правил навчального закладу, етичних норм і вимог щодо підготовки до занять.

Викладачі або завідувачі кафедри попередньо інформують студентів про умови допуску до підсумкового контролю, щоб у кожного була можливість виконати ці вимоги.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування лекцій	20
2.	Семінарські заняття	20
3.	Самостійна робота	30
4.	Залік, іспит	30
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно

вичерпна і розгорнута відповідь на питання з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань.

82–89–В– добре

грунтовна відповідь на питання з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань.

74–81–С– добре

повна відповідь на питання з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань.

64–73–D– задовільно

відповідь на питання колоквіуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.

60–63–Е– задовільно

відповідь на питання в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.

35–59–FХ– незадовільно

відповідь на питання в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача.

Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань.

1–34–F– незадовільно

відповідь на питання на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських конференціях, фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер класах та стажування у літніх музичних школах/академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексєєв І. Методика викладання гри на баяні. – К.: Муз. Україна, 1957
2. Давидов М. Виконавське музикознавство: енциклопедичний довідник. К., НМАУ ім. П. І. Чайковського. 2010. Посібник для вищих навчальних закладів.
3. Давидов М. Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України. Посібник для вищих навчальних закладів. Київ. 2008.
4. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. Підручник для вищих навчальних закладів. Київ. 2010.
5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (підручник для вищих навчальних закладів). - К.: Музична Україна. 1995.
6. Давидов М. Школа виконавської майстерності баяніста. Посібник для вищих навчальних закладів. 1998. Київ.
7. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (підручник). – К.: Муз. Україна, 1995
8. Паньков В. Гами, тризвуки, арпеджіо для вибірного баяну. К.: Муз. Україна, 1982
9. Самитов В. Теоретичні основи фахового мислення музиканта-виконавця як критерій професіональної культури. К.. 2011

Додаткова література та інформаційні ресурси:

1. www.nbuv.gov.ua – веб-сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м. Київ)
2. www.4uth.gov.ua – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва
3. www.chl.kiev.ua – веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей
4. <http://old.dnpb.gov.ua> – веб-сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського
5. Youtube. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.youtube.com/?hl=ru>

6. Google. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.google.com.ua/services/hp/#utm_source=ua-goog_bkws-sem-seemea-ua-defhp&utm_medium=sem
7. Torrent. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.utorrent.com/intl/ru/>
8. Вікіпедія. [Електронний ресурс]. - Режим доступу :http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Програма іспиту (заліку) складається з двох питань по курсу.

Перелік питань для заліку

1. Емоційне мислення музиканта-виконавця як інтелектуально-творчий процес.
2. Робота над фактурою як комплексом засобів музичної виразності.
3. Цілісне виконання музичного твору.
4. Критерії й методика оцінювання.
5. Теоретичні основи формування виконавської майстерності.
6. Особливості баянно-акордеонного мистецтва в контексті візуалізації сценічного виступу.
7. Розвиток музичних здібностей.
8. Інструктивний матеріал.
9. Динамічний фон як засіб рельєфного відтворення музичної фактури.
10. Специфіка виконавського музичного мислення.
11. Психофізіологічні основи формування виконавської майстерності.
12. Логіка інтерпретаційного мислення музиканта-виконавця.
13. Робота над музичним твором.
14. Роль і завдання педагога.
15. Концепція виконавської художньої техніки.
16. Індивідуальний робочий план.
17. Зміцнення вмінь, навичок, знань, використання виконавських засобів музичної виразності в роботі над випускною програмою.
18. Робота над мелодією – головний фактор цілісності художньої майстерності виконавського мислення.
19. Художньо-сміслова роль фактури в музичному мистецтві.
20. Основи формування творчої самостійності.
21. Виконавська майстерність в оптиці музикознавства.
22. Робота над технічним вдосконаленням майстерності.
23. Підготовка навчального репертуару.
24. Психологічні передумови музично-виконавської діяльності.

Білету для іспиту

Білет №1

- 1.Художньо-сміслова роль фактури в музичному мистецтві.
- 2.Логіка інтерпретаційного мислення музиканта-виконавця.

Білет №2

- 1.Виконавська майстерність в оптиці музикознавства.
- 2.Психологічні передумови музично-виконавської діяльності.

Білет №3

- 1.Теоретичні основи формування виконавської майстерності
- 2.Робота над фактурою, як комплексом засобів музичної виразності.

Білет №4

- 1.Концепція виконавської художньої техніки.
- 2.Динамічний фон як засіб рельєфного відтворення музичної фактури.

Білет №5

- 1.Специфіка виконавського музичного мислення.
- 2.Робота над мелодією — головний фактор цілісності художньої майстерності виконавського мислення.

Білет №6

- 1.Цілісне виконання музичного твору.
- 2.Робота над музичним твором.

Білет №7

- 1.Підготовка навчального репертуару .
- 2.Психофізіологічні основи формування виконавської майстерності.

Білет №8

- 1.Розвиток музичних здібностей.
- 2.Робота над технічним вдосконаленням майстерності.

Білет №9

- 1.Індивідуальний робочий план.
- 2.Особливості баянно-акордеонного мистецтва в контексті візуалізації сценічного виступу.

Білет №10

- 1.Інструктивний матеріал.
- 2.Емоційне мислення музиканта-виконавця як інтелектуально-творчий процес.

Білет №11

- 1.Роль і завдання педагога.
- 2.Основи формування творчої самостійності.

Білет №12

- 1.Зміцнення вмінь, навичок, знань, використання виконавських засобів музичної виразності в роботі над випускною програмою.
- 2.Критерії й методика оцінювання.